

van dien aard) wordt het totaal-aantal gevangenen: 15 252, zowel gesplitst naar categorieën als naar verblijfplaatsen.¹ Wij maken er op attent dat de gevangenen die aan Duitse rechtbanken overgedragen en al of niet berecht waren, alsmede de in Westerbork opgesloten Joden en de nog in leven zijnde gedeporteerde Joden en Zigeuners buiten dat totaal-aantal vallen. De gegevens zijn belangrijk genoeg om ze in een aparte tabel (Tabel VII op pag. 226-227) op te nemen.

Wij maken bij deze tabel de volgende opmerkingen. Allereerst: men houde in het oog dat zij een momentopname biedt. Zij toont ons hoeveel personen op 13 augustus '44 in de kartotheken van de *Befehlshaber der Sicherheitspolizei und des SD* als (nog levende) gevangenen vermeld stonden: gevangenen van de *Sicherheitspolizei*. Met de gedeporteerde Joden en Zigeuners en met de aan de Duitse justitie overgedragen politieke en economische gevangenen had de *Sicherheitspolizei* in Nederland niets meer te maken.

Voorts is het opvallend dat er op een totaal van 9 808 gevangenen-zonder-*Schutzhaftbefehl* 2 202 waren (ruim 22 %) die men als economische of 'normale' criminele gevangenen beschouwen moet. Daarbij valt te bedenken dat de *Untersuchungshaft* van de economische of 'normale' criminele gevangenen in de regel korter duurde dan die van de politieke gevangenen.

Dan: de grote groep van de 5 609 personen die wegens illegaal werk '*und sonstige gegen die Besatzungsmacht gerichtete Tätigkeit*' gevangen zaten, sloot het overgrote deel van de 3 152 gevangenen in het concentratiekamp Amersfoort in: dat waren voor wellicht twee-derde 'weigeraars' van de arbeidsinzet c.q. 'contractbrekers', t.w. personen die zonder verlof hun werk in Duitsland in de steek gelaten hadden dan wel, met verlof in Nederland, niet naar hun werk teruggekeerd waren.

Verder: onder '*Verstoss gegen Judenverordnungen*' vielen zowel Joden als niet-Joden: Joden die als gegrepen onderduikers op 13 augustus '44 nog niet aan Westerbork overgedragen waren, en niet-Joden die bijvoorbeeld Joodse onderduikers gehuisvest hadden of in het bezit van Joodse eigendommen waren aangetroffen.

¹ Hoeveel gevangenen van de *Nederlandse* justitie medio augustus '44 in Nederlandse detentie-oorden opgesloten waren, d.w.z. in de 'Nederlandse' afdelingen van de Huizen van Bewaring en Strafgewangenen en in de noodgevangenen die in '42 en '43 in gebruik genomen waren (het Lloyd-Hotel in Amsterdam, een ont-ruid weeshuis in Gouda, enkele kampen in de Noordoost-polder, een kamp bij Venray en het fort Spijkerboor bij Utrecht), is niet bekend. In september '42 waren het bijna 7 750 geweest, eind '43 ca. 10 700 - wellicht was dat laatste cijfer medio augustus '44 tot ca. 12 000 gestegen.